

Obrambni vestnik.

+ **Odgovor »Slovenec«.** S Štajerskega nam pišejo: »Slovenec« z dne 13. aprila t. l. se hoče na zloben način norčevati iz članka, ki je prinesel »Učit. Tovariš« dne 12. aprila t. l. Dotični članek je izšel iz vrst mlajšega učiteljskega in iz njega je razvidno, kako velika je že beda med učiteljskim, ki namerava poseči po vseh mogočih sredstvih — celo po takih, ki niso učiteljskemu stanu primerni — samo da si prisluži denar za hrano in obleko. »Slovenec« ve dobro, da bi kmalu videla vsa javnost laž klerikalnih poslancev in njih kler, glasil, če bi učiteljsvo nastopilo naznanje, kakor mu dovoljuje plača, in če ne bi zakrivalo svoje bede.

Po svoji stari navadi je ponatisnil »Slovenec« le košček članka ter dodal dobesedno: »Raztrgane hlače, stare škarpete preluknjani klobuk s kurjim peresom. To bo demonstracija. Včasih ni bilo po »Učiteljskem Tovarišu« ne konca ne kraja zabavljanja in norčevanja čez učitelje v stari konkordatski dobi in vsaka številka je bila polna samih »štifelpucarjev«. Nam se pa zdi, da se modernemu učitelju še veliko slabše godi kakor onim možem, katerim pač ni bilo treba opozarjati javnost na svojo revščino na tak način, kakor jo nameravajo mlajši liberalni učitelji. Do zboljšanja učiteljskih plač mora tako in tako priti, to se samo ob sebi razume. Toda kje naj vzamejo dežele redno pokritje za več stotisočev novih izdatkov za to zboljšanje, predno se deželne finance ne sanirajo? Na drugi strani bi si pa tudi marsikak liberalni učitelj svoje stanje izboljšal, samo ko bi hotel prijeti za kako drugo delo v raznih gospodarskih zavodih, pri društvih in pri cerkvenem petju, namesto da kuje neslane dopise v liberalne liste in pa zgublja denar in čas z liberalno agitacijo med našim ljudstvom.«

Torej jih je vendar strah tega koraka učiteljskega. Vemo, da si gospodje pri »Slovenec« želijo nazaj konkordatske dobe. To pač ostane samo pobožna želja. Župnikov »štifelpucer« pač ne bo dandanes več noben učitelj, ker za to ni treba mature na učiteljskih; za to bo že moral biti dober dandanes tudi kak analfabet, ki vam jih na Kranjskem itak ne manjka, saj so ravno ti poslednji večina in glavna opora S. L. S. na Kranjskem in Kmečke zveze na Štajerskem.

Nadalje pa »Slovenec« pripoznava, da mora priti do izboljšanja učiteljskih plač. Toda ne mislimo, da »Slovenec« misli resno. Poglejmo preteklost. Jaklič in Ravnikar sta tudi obljubovala Slomškarjem izboljšanje plač. In pri glasovanju v deželni zboru? Pfu! Čudimo se štajerski učitelji, da se ne najde med kranjskim učiteljskim človek, ki bi tema dvema pljunil v obraz in ju oklofotal, ker s takimi ljudmi se ne more drugače govoriti. Kje naj vzamejo dežele denar? Seveda za učiteljsvo ga ne bo nikjer. Za kanone ga je dovolj. Zakaj pa ni bil sprejet v državnem zboru Pacherjev predlog? Ali ni padel ravno z glasovi poslancev, katerih glasil je »Slovenec«? Ali se še spominjate besed dr. Kreka in dr. Sušteršiča: »Naj poginejo kot psi za plotom!« In vi se drznete pisati, da razmotrivate, kako zboljšati uč. plače? Hinavci!

Če bi pisali, da resno razmotrivate z vašo kranjsko S. L. S., na čelu ji dr. Krek in dr. Sušteršič, kako učiteljem se to vzeti, kar imajo, in jih ponižati za farovške hlapce, bi vam verjeli, tako pa ni mogoče. Da so taki vaši cilji, kažejo vaša dejanja dosedaj. Pokažite, kaj ste storili za učiteljsvo! Denuncirali ga ste in preganjali! To je vse, kar ste storili.

Zaslugek v vaših gospodarskih zavodih pa dobi, kakor veste, le kak koritar, ki so ga razmere in uboštvo prisilili, da je uklonil svoj duh in značaj; zaslužka vi vendar ne dajete ljudem, ki se drznejo še po svoje misliti in za to ga taki, ki še nimamo duševnih škarpet, tudi pri vas iskali ne bomo. Svet je širok. Bomo že kje dobili kak postranski zaslužek, četudi ne bo stanu primeren, samo da ostane duh svoboden in da ne poginemo kot psi za plotom po želji dr. Kreka in dr. Sušteršiča!

Torej konkordata ne dosežete niti s stradanjem. Mlad učitelj.

Srednješolski vestnik.

** **Ustanovitev višje državne realke v Fürstenfeldu.** Graški dnevnik poroča, da z nemalim zadoščenjem, da je razširjanje sedanje nižje državne realke v Fürstenfeldu na Srednjem Štajerskem v višjo državno realko gotova stvar. Na ta način bodo imeli štajerski Nemci v celem 5 višjih realk — 4 državne in 1 deželno — Slovenci pa nobene. Še tistih žalostnih paralel na višji državni realki v Mariboru, ki bi bile le surogat slovenskega zavoda, nam ne dovolijo. Da naši fantje na ta način nimajo prilike študirati na realki, je več kot jasno. Kake posledice ima to za naše narodno gospodarstvo, tudi menda ne bo treba na

dolgo in široko razlagati. Ne le, da nam nemška vlada ne da nobene realke na Štajerskem, sedanja naučna uprava se tudi trudi uničiti in odprviti prvi začetek slovenskega srednješolstva na Štajerskem, slovenske samostojne gimnazijske razrede v Celju. Tako nam dele zasušeno za zasušeno, naši državni poslanci pa se na povleje duhovščine kar cedijo same lojalnosti in hlapčevstva sedanjemu režimu na Dunaju. Za stotine milijonov, ki se bodo porabili za armado in vojno mornarico, bodo glasovali, ne da bi odločno zahtevali kaj tudi za naše kulturne potrebe! Štajerski Slovenci, kako dolgo bomo še prenašali te sramotne kulturne razmere?

** **Imenovan je za prvega učitelja na ljubljanski realki** dosedanj provizorični učitelj istotam Karel Cora. — Naučno ministrstvo je profesorja na državni gimnaziji v Kočevju Antona Jošta tudi za leto 1912/13 pridelilo celjskim samostojnim nemško - slovenskim gimnazijskim razredom v Celju.

** **Aprobirana srednješolska knjiga.** C. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk je odobrilo z razp. 3. IV. 1912., št. 14855., slovensko srednješolsko knjigo »Logika kot splošno vednoslovje«, napisal dr. K. Ozvald, Tiskala in založila »Goriška tiskarna« A. Gabršček, cena vez. knjigi 2 K 50 v. Navedena knjiga se lahko uvede po vseh srednjih šolah, po katerih poučujejo filozofsko propedeutiko v slovenskem jeziku.

** **Ali naj se italijanski dijaki uče slovenščine?** To vprašanje daje že nekaj časa povoda za precej živahne debate v italijanskem taboru. Velika večina je seveda — zarita v svojo slepoto — proti temu, da bi se italijanski dijaki učili slovenščine, le tupatam se oglašajo boječe kak glas v nasprotnem smislu. Te dni so imeli zopet v Gorici italijanski dijaki in profesorji sestanek, na katerem so pretresali vprašanje, ali naj bo slovenščina za Italijane obvezen predmet na gimnaziji v Gorici. Mnenja so se križala. Prof. Pitacco se je izrazil proti slovenščini za francoščino. Profesor Turus za slovenščino. Slednjič so sprejeli resolucijo, da se namreč prepušča dijakom, naj sami izbirajo med obema jezikoma. — Mi pa slovenskim dijakom svetujemo, naj se pridno uče italijanskega jezika!

** **Italijanski visokošolci in uvedba slovenščine na gimnaziji.** Že mesece se pripravajo tržaški Italijani, ali naj bi uvedli slovenščino ali francoščino kot predmet na tukajšnji italijanski gimnaziji. Tržaški Italijani odločno odklanjajo slovenščino, slovenski jezik je tudi goriškim Lahom barbarski in jezik zaničevanja malega naroda, ali večina bi vendar hotela slovenščino. Iz te zagate jih ni rešil niti shod goriškega dijaštva. Prepripi so se tri ure, naposled so sklenili: »Akademični študentje, zbrani na zborovanju po § 2. na večer 15. aprila, uvažujoč mnenje posameznih docentov, ki se zavzemajo za različna mnenja v stvari uvedbe slovenščine ali francoščine na italijanski goriški gimnaziji, se strinjajo z idejami, ki so obveljale na zborovanju goriškim docentov in italijanskim staršem, kjer se je določilo, da si vsak lahko svobodno izbira francoščino ali slovenščino. Tako daleč so prišli italijanski visokošolci, da ne znajo štilizirati niti navadne resolucije. »Gazzettino« jim očita pomanjkanje logičnega mišljenja in znanja — gramatike.

Politiški pregled.

* **Skupni proračun. Pol milijarde za militarizem.** V skupnem proračunu znašajo potrebščine 470,923,322 kron, to je za 22,3 milijonov K več kakor lani. Če se odbijejo dohodki carin, odpada po ključu na Avstrijo 182, na Ogrsko 104 milijone. Zahteve ministrstva za zunanje zadeve znašajo 16,2 mil. kron v rednem in 247,619 K v izrednem proračunu. Skupna zahteva je za 673,789 kron večja od lanske. — Vojni proračun obsega v rednih zahtevah 372,380 tisoč 531 K; izredne vojne zahteve znašajo 5,286,140 K; zahteve za bosanske čete pa 12,768,346 K. — Mornariški proračun obsega v rednih potrebščinah 67,714,000 K; izredne mornariške potrebščine znašajo 4,043,000 K. — Skupne potrebščine vojske in mornarice so proračunjene na 449,423 tisoč 881 kron! To je za 21,636,254 K več kakor lani.

* **Češčina v nemških šolah.** Naučno ministrstvo je izdalo odlok, s katerim uvaja na nemških srednjih šolah na Češkem češki jezik kot obligatni učni predmet s tremi urami na teden. — V Pragi ustanove posebne nemške kurze za češke uradnike in narobe.

* **Novo ogrsko ministrstvo.** Novo ministrstvo je sestavljeno. Lukacs prevzema prdsedstvo, notranje zadeve in ministrstvo a latere bivši državni tajnik Teleszky bo finančni in Josipovič minister za Hrvatsko. Ostale portfelje obdrže dosedanj ministri.

Kranjske vesti.

—r— **Lansko leto v mesecu avgustu** so bile vse šole na Kranjskem preplavljene z dopisi, s katerimi se razglašajo: Vsled odloka c. kr. dež. šol. sveta z dne 5. julija 1911, št. 4202., se lahko uvede na ljudskih šolah neobligatni pouk v nemščini v l. 1911-1912 proti remuneraciji. — Nekateri so sprejeli to z zadovoljstvom, misleč: »Zviša se nam majhen vir dohodkov. Presneto, kakih 80 K na leto, to je v današnjih dneh že nekaj.« Zato so se mnogi učitelji vrgli na nemščino. A glej! Lisica je lovca prevarila! Ko učitelji učijo nemščino že večnoma od novega leta, so sedaj dobili zopet dopis: Vsled odloka c. kr. dež. šol. sveta z dne 26. marca 1912., št. 9138., se nakaže remuneracija za neobl. nemški pouk šole v letu 1912 — 13. — Najprej naznanijo, da se nakaže remuneracija za l. 1911. — 12 in ko učitelji učijo že več mesecev, se zopet odredi, da to velja za prihodnje leto. Kdo poplača učiteljsvo ta trud? To se pravi, imeti učiteljsvo za norca. Pokaže se jim majhen košček kruha, ko ga hočejo pograbiti izstradane roke, pa se jim — odtegne.

—r— **Šolske vesti.** Na mestni nemški deški šoli v Ljubljani je imenovana za volonterko Marija Kesslerjeva namesto učitelja Alojzija Gorupa, ki je na dopustu; na četrti slovenski mestni deški šoli v Ljubljani je imenovana za volonterko Ana Likozarjeva namesto Franca Škulja, ki je na dopustu.

—r— **Zeleni Jurij** bo letos svoj god praznoval na Dolenjski cesti v dobroznani Marenčevovi gostilni. Gostilničar g. Jurij Marenče priredi na Jurjevo nedeljo t. i. 28. t. m. v svoji gostilni veliko veselico na korist pogorelcem na Ježici. Spored bo jako zanimiv, obsegal bo godbo, petje in različna razveseljevanja. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Vstopnina prosta. Pred veselici prostori bo velika podoba »zelenega Jurija« s prijaznim vabilom: Dom Jurjev vabi vas zeleni, kar vas veseljih je — vsi k meni!

—r— **Tečaj za učitelje meščanskih šol.** Glasom razpisa deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 11. aprila 1912, št. 2286, je dovolilo ministrstvo za uk in bogočastje z razpisom z dne 16. marca t. l., št. 3329, na učiteljsku v Ljubljani v šolskem letu 1912/13 celoletni tečaj za učitelje meščanskih šol. Predavala se bo pedagogika, nemški in slovenski jezik, zemljepisje in zgodovina, vsega skupaj 14 ur na teden. Kdor se namerava udeležiti tega tečaja, naj se prijavi potom pristojnega okrajnega šolskega sveta pravočasno tako, da bo prošnja najkasneje do 1. avgusta v rokah ravnateljstva c. kr. učiteljskega v Ljubljani. Prošnji se priložiti izpričevalo zrelosti za ljudske šole, oziroma tudi izpričevalo učnega usposobljenja za ljudske šole. Učiteljem in učiteljicam, ki službujejo na javnih kranjskih šolah v okrajih na deželi in dobe dovoljenje, da pohajajo tečaj za meščanske učitelje, se plača namestnika v šolski službi iz normalnega šolskega zaklada.

Štajerske vesti.

—š— **Novo bojno društvo proti Slovincem na Štajerskem.** Novo bojno društvo proti Slovincem, se zove »Heimstatt«. Namene in smotre ima iste kakor »Südmärker«. Glavni kolovodja tega društva je Fraiž, ki so ga iz gotovih ozirov izključili iz »Südmärker«.

Istrske vesti.

—i— **Novo društvo.** Namestništvo je vzelo na znanje pravila »Hrvatskega društva Nada« v Fuškolinu pri Poreču.

—i— **Razpisana služba.** Na učiteljsku z italijanskim učnim jezikom v Kopru je z začetkom šolskega leta 1912—13 popolniti definitivno mesto vadniškega učitelja. Prošnje do 10. majnika istrskemu deželni šolskemu svetu v Trstu.

Tržaške vesti.

—t— **Kdor želi naročiti knjigo** tov. Josipa Ribičiča, učitelja na Ciril-Metodovi šoli v Trstu, »Kraljestvo čebel« (mladinski spis), naj se obrne direktno na »Učiteljsko tiskarno v Ljubljani z dopisnico. Knjiga stane samo 80 h in je prav zanimiva za mladino in prikladna za šolarske knjižnice. Opozorjamo na današnji listek!

—t— **Pogreb.** Dne 17. t. m. popoldne se je vršil pogreb komaj dvaindvajsetletne gospe Gabrijele Šemetove, soproge tovariša Šemeta, učitelja na CM. šoli. Udeležba je bila veličastna in je kazala, kako splošno priljubljena je bila pokojnica. Udeležili so se pogreba pred vsem deželni šol. nadzornik F. Matejčič, okr. šol. nadzornik Nekerman, učiteljsvo obeh deških in deške CM. šole, zastopniki okoličanskega učiteljskega, učenke slov. trgovskih tečajev in vse polno drugega občinstva. Na vseh vencih so bili samo slovenski napisi. Tov.

učitelju Šemetu je zadnja čast, ki so jo pokojnici izkazali tako mnogoštevilni udeleženci, gotovo v veliko tolažbo in uteho ob nenadomestni izgubi.

—t— **Tržaška podružnica »Glasbene Matice«** priredi v soboto, dne 4. maja 1912 svoj V. koncert. Na tem koncertu se bo izvajalo drugo največje slovensko glasbeno delo P. Hugolina Sattnerja »Jeftejeva prisega«, za mešan zbor, sopran, alt in bas-solo. Poleg tega velikega dela so na vzporedni razni solospeli in orkestralne točke. Opozorjamo vse slovensko občinstvo v Trstu in okolici na ta koncert. Prevodja je tovariš K. Mahkota.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša **PROKOP SKOROVŠKY** in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorci na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Splošni vestnik.

Opozorjamo na prilogo Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Moje prvo berilo. Naznanjamo, da je dobilo »Moje prvo berilo« (abecednik), ki ga je sestavil učitelj Karel Wider predaproboacijo od naučnega ministrstva in pride takoj v tisk. Ocena o tej novi začetnici od strani večakov je zelo laskava. Knjiga, ki nam je bila zelo potrebna, bode lično izvršena in bodo vse slike v njej v barvotisku. Knjigo založi »Učit. tiskarna« in upamo, da jo hitro dotiska, in se uvede že prihodnje šolsko leto.

Razstava vajenskih izdelkov na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani. Na obrtno-nadaljevalnih šolah, to je: na strokovni nadaljevalnici za mehansko-tehniške obrti v Komenskega ulici; na strokovni nadaljevalnici za stavbne obrti na Cozjovi cesti; na moškem oddelku strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti na Prulah; na ženskem oddelku strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti na Erjavčevi cesti in na splošni obrtni nadaljevalnici na Erjavčevi cesti se zaključijo šolsko leto 1911/1912 v nedeljo dne 28. aprila 1912. Na vsaki teh šol bo z zaključkom šolskega leta združena tudi lokalna razstava vajenskih izdelkov, ki bo trajala omenjenega dne od osmih zjutraj do dvanajstih popoldne. Na to razstavo opozarja šolski odbor vse mojstre, starejše vajence in pa sploh prijatelje obrtnega šolstva ter zanesljivo pričakuje, da se bodo njegovemu povabilu v mnogobrojnem številu odzvali.

Pomlad prihaja! Pišite po vzorcu V. J. Havlička in brat, Kopališče Podébrady, slavno znani leta 1887 založeni izvozni tvrdki modnega blaga in platna, ki obhaja svoj 52letni jubilej in razpošilja ravnokar izgotovljene, zbirke vzorcev spomladanskih in letnih novosti modnega blaga za kostume, krila in bluže, zefirov, pralne svile, platno in delene za krilo, izber za neveste, najfinejših damastov, raznih tkanin in kavnih garnitur, brisač, robcev itd. Priporočamo to češko tvrdko cenj učiteljsvu. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorce gratis.

Z gospodarskega polja.

= **Perutninarški tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi ob popoldnevih dne 12. in 16. maja t. l. perutninarški tečaj s sledečim vzporedom: V nedeljo 12. maja od 3. do 5. popoldne: Važnost perutninarstva. Dohodki kokošereje. Napake pri kokošereji. Vrednost kokoških plemen. Odbiranje kokoši za plemo. Na praznik 16. maja od 3. do 5. popoldne: Izboljšanje kokošereje. Krmljenje kokoši. Strežba kokoši. Bolezni pri kokoših. Izboljšanje kurnikov. Pouk bo združen s praktičnim razkazovanjem. Tečaj je namenjen gospodinjam in kmetijskim dekletom.

= **Tečaj za pridelovanje zelenjadi** priredi kmetijska šola na Grmu dne 13., 14. in 15. maja t. l. z naslednjim vzporedom: V ponedeljek, dne 13. maja: Od 2. do 4. popoldne: Važnost pridelovanja zelenjadi na kmetih in okolici mest. Naprava in razdelitev vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4. do 5. ure: Razkazovanje šolskega vrta. V torek, dne 14. maja: Od 8. do 10. popoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadij in zgodnje zelenjadi v gorkih lehih in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročanje semena po cenikih. Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10. do 12. ure: Praktično razkazovanje na vrtu. Popoldne od 2. do 4. ure: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi za prodajo in domačo rabo. Od 4. do 5. ure: Praktično razkazovanje. V sredo, dne 15. maja od 8. do 11. popoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi (nadaljevanje). Od 10. do 12. ure: Ohranjanje in ukuhanje zelenjadi za zimsko rabo. Popoldne od 2. do 5. ure: Ukuhanje zelenjadi v sadni kuhinji (praktično). Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjske plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po 2 K na dan. Podpora dobe le tisti, katerim se izrečno do-